

**Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
ΤΕΙ Πελοποννήσου**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**" Νομοθετικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό
εμπόριο"**

ΞΑΠΛΑΝΤΕΡΗ ΜΑΡΙΑ

A.M. 2013175

Επιβλέπων Καθηγητής: ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Καλαμάτα 2017

*Ευχαριστώ θερμά τον Επιβλέποντα Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Σπηλιόπουλο
Οδυσσέα, , για την αμέριστη υποστήριξη και την καθοδήγησή του κατά τη
διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας μου*

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	4
2. Ηλεκτρονικό εμπόριο – στατιστικά στοιχεία.....	6
3. Ηλεκτρονικό εμπόριο – ορισμοί.....	9
4. Νομοθετικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό εμπόριο.....	16
5. Ηλεκτρονικό εμπόριο στην ελληνική νομοθεσία.....	29
6. Συζήτηση.....	47
7. Βιβλιογραφία.....	49

1. Εισαγωγή

Η τεράστια εξέλιξη στον τομέα της πληροφορικής έχει αλλάξει τη ζωή μας προσφέροντας νέες και ευκαιρίες και δυνατότητες στην καθημερινή μας ζωή. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Δηλαδή, η δυνατότητα παραγγελίας και σύστασης σύμβασης για προσφορά υλικών και άυλων υπηρεσιών εξ αποστάσεως, μέσω δηλαδή της διαβίβασης δεδομένων με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (Π.Δ. 39/2001).

Από νομικής πλευράς τα ζητήματα που εγείρονται είναι πολλαπλά. Η ηλεκτρονική κατάρτιση των συμβάσεων, η ηλεκτρονική υπογραφή, οι προδιαγραφές που πρέπει να πληρούνται, ο χρόνος παράδοσης και παραλαβής των προϊόντων, η εγκατάσταση του φορέα παροχής υπηρεσιών, η ευθύνη των μεσαζόντων, οι κώδικες δεοντολογίας, η προστασία του καταναλωτή και της δημόσιας υγείας, είναι μερικά από αυτά. Η πιο σπουδαία ίσως παράμετρος είναι ότι η συναλλαγή μπορεί να γίνει σε άλλη χώρα της γης. Ποια είναι τα μέσα έννομης προστασίας των καταναλωτών, ποιο δίκαιο διέπει τη σύμβαση της χώρας του ή της χώρας του πωλητή, ποιας χώρας το δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιλύσει την όποια διαφορά είναι πιθανό να προκύψει.

Παράλληλα, η χώρα μας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλει να ακολουθεί τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς. Οποιαδήποτε επομένως κατάρτιση σύμβασης πρέπει να έχει ως στόχο και να εξασφαλίζει την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η προσέγγιση των κρατών μελών και η συνεργασία τους και η διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας είναι ζητήματα μέγιστης σημασίας.

Στόχος της παρούσας εργασίας να παρουσιάσει τη νομοθεσία που αφορά σε όλα τα παραπάνω ζητήματα του ηλεκτρονικού εμπορίου. Αρχικά, δίνονται βασικοί ορισμοί για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις εξ αποστάσεως υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Στη συνέχεια, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρουσιάζονται οι σχετικές οδηγίες του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την εναρμόνιση των κρατών μελών με τους κανόνες λειτουργίας του ηλεκτρονικού εμπορίου. Τέλος, αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την ειδική νομοθεσία για τη διαδικτυακή τεχνολογία και το ηλεκτρονικό εμπόριο που έχει θεσπιστεί στην Ελλάδα.

2. Ηλεκτρονικό εμπόριο – στατιστικά στοιχεία

Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν την ιδιαίτερη προτίμηση του αγοραστικού κοινού στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή αναφορά του 2017 για το ηλεκτρονικό εμπόριο, τα κέρδη από το ηλεκτρονικό εμπόριο αυξήθηκαν το έτος 2016 κατά ποσοστό 15% φτάνοντας 530 δισεκατομμύρια ευρώ. Για το 2017 προβλέπεται να φτάσει τα 602 δισεκατομμύρια ευρώ. Το Ηνωμένο Βασίλειο κατέχει τα πρωτεία με ποσοστό 33% των ευρωπαϊκών διαδικτυακών αγορών. Όσον αφορά το ποσοστό των on line αγορών για το έτος 2016, οι Βρετανοί ψώνισαν σε ποσοστό 87%, και ακολουθούν οι Δανοί με 84% και οι Γερμανοί με 82%. (<https://www.ecommerce-europe.eu/news-item/european-e-commerce-report-2017-extensively-covered/Jul 05, 2017>). Οι Έλληνες έχουν από τα υψηλότερα ποσοστά αγορών στην Ευρώπη από eshops του εξωτερικού στα επίπεδα περίπου του 30% (Δουκίδης, & Φραϊδάκη, 2016).

Ειδικά για την Ελλάδα, πραγματοποιείται σε ετήσια βάση η έρευνα Ηλεκτρονικού Εμπορίου από το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου (ELTRUN) με την συμμετοχή 1910 Ελλήνων online καταναλωτών. Για το 2016 τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν 5% αύξηση της έντασης online αγορών χωρίς όμως σημαντικές αλλαγές στις δημοφιλείς κατηγορίες (84% ταξιδιωτικές υπηρεσίες, 70% διαμονή σε καταλύματα, το 69% εξαρτήματα και περιφερειακό εξοπλισμό, το 69% εισιτήρια για εκδηλώσεις και το 62% είδη ένδυσης και υπόδησης). Η μεγαλύτερη αύξηση 10% παρουσιάστηκε στις παραγγελίες έτοιμου φαγητού, έπονται η εξόφληση λογαριασμών με αύξηση 9% (λόγω capital controls αλλά και νέων υπηρεσιών πληρωμών, η αγορά/ενοικίαση αυτοκινήτου με αύξηση σε ποσοστό 7%, τα είδη λιανικού εμπορίου με ποσοστό 6% (σημαντική εισφορά των online σούπερ-μάρκετ). (Δουκίδης, & Φραϊδάκη, 2016).

Επιπλέον, η ίδια έρευνα έδειξε ότι το 10% των online αγοραστών ξεκίνησε τις αγορές του το 2016. 3 στους 10 είναι μεθοδικοί/ώριμοι online

αγοραστές, αφού το 29% των online καταναλωτών πραγματοποιεί πάνω από το 50% των συνολικών αγορών τους ψηφιακά (αντίστοιχα ποσοστά για το 2015 στο 25% και το 2014 στο 9%). Ταυτόχρονα, υπάρχει αύξηση των αγορών από Ελληνικά ηλεκτρονικά καταστήματα. 6 στους 10 έκαναν περισσότερο από το 80% των online αγορών του από τα τοπικά eshops (το 2015 ήταν 5/10 καταναλωτές), κυρίως λόγω των capital controls (Δουκίδης, & Φραιδάκη, 2016).

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η οικονομική κρίση και η έλλειψη ρευστότητας οδήγησε τους Έλληνες στο κυνήγι προσφορών και καλύτερων τιμών, ώστε να μειωθεί το κόστος των αγορών τους. Η έρευνα έδειξε ότι οι λόγοι που πραγματοποιούν αγορές μέσω διαδικτύου είναι η εύρεση καλύτερων τιμών (73%), η άμεση σύγκριση προϊόντων (55%) και η εύρεση προσφορών (42%). Παράλληλα, σημαντικές αιτίες αποτελούν η εύρεση προϊόντων που δεν υπάρχουν στα φυσικά καταστήματα (46%) και η μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων (37%).

Στις παραπάνω περιπτώσεις η αντικαταβολή παραμένει ακόμη ο πιο δημοφιλής τρόπος πληρωμής (56%), οι μισοί καταναλωτές χρησιμοποιούν τη χρεωστική κάρτα (το 51% την χρησιμοποιεί σε σχέση με το 44% πριν τα capital controls το 2014). Χαρακτηριστικό παράδειγμα και η πληρωμή οφειλών προ το δημόσιο που γίνεται ψηφιακά πλέον συστηματικά από το 63% σε σχέση με το 50% πριν την επιβολή του capital control).

Παρατηρείται επίσης πολυκαναλική τάση και αποκαλύπτεται η δύναμη των ψηφιακών μέσων ακόμη και στις φυσικές αγορές, καθώς για τους online καταναλωτές το 1/3 των συνολικών τους αγορών σε φυσικά καταστήματα το πραγματοποιούν αφού κάνουν έρευνα στο Internet και στις υπηρεσίες σύγκρισης προϊόντων/τιμών. Παρατηρείται όμως και το αντίθετο, δηλαδή, το 1/6 των συνολικών online αγορών να πραγματοποιείται αφού έγινε πρώτα επίσκεψη σε φυσικό κατάστημα.

Η άνθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου σχετίζεται άμεσα με την εύκολη πρόσβαση στο διαδίκτυο και κυρίως μέσω του κινητού τηλεφώνου. Το κινητό τηλέφωνο αναδεικνύεται σε σημαντικό ψηφιακό μέσο για τις ηλεκτρονικές αγορές. Οι 9 στους 10 πλέον online καταναλωτές έχουν καθημερινά

πρόσβαση στο Internet μέσω του κινητού τους, ενώ 8 στους 10 μέσω του φορητού ηλεκτρονικού υπολογιστή, 7 στους 10 μέσω του tablet και μόνο 6 στους 10 μέσω του σταθερού ηλεκτρονικού υπολογιστή. Το ¼ των καταναλωτών χρησιμοποιεί το κινητό τηλέφωνο για online banking, 1/5 για αναζήτηση προσφορών, 1/5 για χρήση mobile εφαρμογών και 1/6 για αναζήτησή τιμών ενώ βρίσκονται ήδη σε φυσικό κατάστημα (Δουκίδης, & Φραιδάκη, 2016).

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει μπει στη ζωή των καταναλωτών και κατέχει μεγάλο μερίδιο της αγοράς. Για το λόγο αυτό η νομοθεσία οφείλει να προστατεύσει τον καταναλωτή και τη δημόσια υγεία. Η νομοθεσία που ισχύει για το εμπόριο μέσω διαδικτύου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα αναλύονται στην επόμενη παράγραφο.

3. Ηλεκτρονικό εμπόριο - ορισμοί

Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί συναλλαγή αγαθών ή υπηρεσιών που πραγματοποιείται χωρίς τη φυσική παρουσία του πωλητή και του αγοραστή, αποκλειστικά μέσω του διαδικτύου.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί υπηρεσία εξ αποστάσεως. Σύμφωνα με το ΠΔ 39/2001:

«Υπηρεσία»: οποιαδήποτε υπηρεσία της κοινωνίας των πληροφοριών, ήτοι κάθε υπηρεσία που συνήθως παρέχεται έναντι αμοιβής, με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως και κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών.

Για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, νοείται με τον όρο:

«εξ αποστάσεως»: υπηρεσία που παρέχεται χωρίς τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι ταυτόχρονα παρόντα,

«με ηλεκτρονικά μέσα»: υπηρεσία που παρέχεται στην αφετηρία της και γίνεται αποδεκτή στον προορισμό της μέσω εξοπλισμών ηλεκτρονικής επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) ή αποθήκευσης δεδομένων και η οποία παρέχεται, διαβιβάζεται και λαμβάνεται εξ ολοκλήρου μέσω τηλεφωνικής γραμμής, ραδιοφωνικής μετάδοσης, οπτικής ίνας ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα,

«κατόπιν συγκεκριμένης παραγγελίας ενός αποδέκτη υπηρεσιών»: υπηρεσία που παρέχεται με μετάδοση δεδομένων κατόπιν συγκεκριμένης παραγγελίας (Π.Δ. 39/2001).

Η ανάπτυξη των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας συμβάλλει στην ελευθερία κυκλοφορίας εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Είναι επομένως, ζωτικής σημασίας για την κατάργηση των φραγμών μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών, ώστε να επιτρέψει στους ευρωπαίους πολίτες και επιχειρηματίες να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο ανεξαρτήτως συνόρων (Οδηγία 2000/31/EK).

Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις, όσον αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο, το έμμεσο και το άμεσο σύμφωνα με την οδηγία 2000/31/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

«Έμμεσο ηλεκτρονικό εμπόριο»: αφορά υλικά αγαθά όπου η παραγγελία τους γίνεται ηλεκτρονικά, αλλά η παράδοση τους με τους παραδοσιακούς τρόπους.

«Άμεσο εμπόριο»: αφορά άυλα αγαθά.

«Σύμβαση από απόσταση»: Σύμφωνα με την Οδηγία 97/7/EK είναι κάθε σύμβαση που αφορά αγαθό ή υπηρεσία και συνάπτεται στο πλαίσιο ενός συστήματος προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών από απόσταση. Οργανώνεται από τον προμηθευτή χωρίς ταυτόχρονη φυσική παρουσία προμηθευτή και καταναλωτή με τη χρησιμοποίηση τεχνικής επικοινωνίας από απόσταση για τη διαβίβαση της πρότασης για σύναψη της σύμβασης και της αποδοχής. Σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή αν δεν έχουν τεθεί με ακρίβεια σημαντικά στοιχεία όπως: η ταυτότητα του προμηθευτή, τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας, την τιμή, την ποσότητα και τις δαπάνες μεταφοράς, τον τρόπο πληρωμής, παράδοσης και εκτέλεσης, τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς ή της τιμής, το δικαίωμα υπαναχώρησης κ.ά. Στην περίπτωση τηλεφωνικής επικοινωνίας η ταυτότητα του προμηθευτή και ο εμπορικός σκοπός της κλήσης πρέπει να διευκρινίζονται με σαφήνεια από την αρχή της επικοινωνίας με τον καταναλωτή-αγοραστή (Οδηγία 97/7/EK). Πριν από τη σύναψη της σύμβασης, ο καταναλωτής πρέπει να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες όπως η ταυτότητα

του προμηθευτή και η περιγραφή του προϊόντος είτε η σύμβαση καταρτίζεται εκτός εμπορικού καταστήματος (Ν. 2251/1994 Περί Προστασίας Καταναλωτή) είτε από απόσταση (Οδηγία 97/7/ΕΚ).

Για να προστατευθεί ο καταναλωτής από την παραπλανητική διαφήμιση, συμπεριλαμβάνεται η συγκριτική διαφήμιση όσον αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο, σύμφωνα με την Οδηγία 97/7/ΕΚ. Έτσι, κάθε συγκριτική διαφήμιση που αναφέρεται σε ειδική προσφορά επιτρέπεται εφόσον επισημαίνει με σαφή τρόπο την ημερομηνία που λήγει η προσφορά και αν χρειάζεται και η διαθεσιμότητα των προϊόντων και υπηρεσιών. Επιπλέον, πρέπει να αναφέρεται η ημερομηνία έναρξης της προσφοράς (Οδηγία 97/7/ΕΚ).

Η Οδηγία 97/7/ΕΚ έχει συμπεριληφθεί στη νέα Οδηγία για τις συμβάσεις από απόσταση 2011/83/ΕΕ.

Με βάση το άρθρο 1 του Π.Δ. 131/2003, σε αντιστοιχία με την Οδηγία 2000/31/ΕΚ δίνονται επίσης οι παρακάτω ορισμοί:

«Υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας»: οποιαδήποτε υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας, ήτοι κάθε υπηρεσία που συνήθως παρέχεται έναντι αμοιβής, με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως και κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του Π.Δ. 39/2001 «για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 98/34/ΕΟΚ και 98/48/ΕΚ».

«Φορέας παροχής υπηρεσιών»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας.

«Εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών»: φορέας ο οποίος ασκεί ουσιαστικώς μια οικονομική δραστηριότητα μέσω μιας μόνιμης εγκατάστασης για αόριστη χρονική διάρκεια. Η απλή παρουσία και η χρήση των τεχνικών μέσων και των τεχνολογιών που απαιτούνται για την παροχή της υπηρεσίας δεν συνιστούν εγκατάσταση του φορέα.

«Αποδέκτης υπηρεσίας»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο χρησιμοποιεί, επαγγελματικώς ή άλλως, μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως για να αναζητήσει πληροφορίες ή για να προσφέρει πρόσβαση σε αυτές.

«Καταναλωτής»: κάθε φυσικό πρόσωπο που επιδιώκει στόχους μη εντασσόμενους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας.

«Εμπορικές επικοινωνίες»: όλες οι μορφές επικοινωνίας που αποσκοπούν να προωθήσουν, άμεσα ή έμμεσα, αγαθά, υπηρεσίες ή την εικόνα μιας επιχείρησης, ενός οργανισμού ή ενός προσώπου που ασκεί εμπορική, βιομηχανική ή βιοτεχνική δραστηριότητα ή νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα. Δεν συνιστούν καθ' αυτό εμπορική επικοινωνία: - τα στοιχεία που επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση στη δραστηριότητα της εν λόγω επιχείρησης, του οργανισμού ή του προσώπου, ιδίως το όνομα του τομέα ή η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, - οι επικοινωνίες που αφορούν αγαθά, υπηρεσίες ή την εικόνα της εν λόγω επιχείρησης, του οργανισμού ή του προσώπου οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τρόπο ανεξάρτητο από τη θέλησή τους, ιδίως χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα.

«Νομικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα»: κάθε επάγγελμα κατά την έννοια είτε του άρθρου 2 παράγραφος 3 του Π.Δ. 165/2000 (Α' 149) ως έχει

τροποποιηθεί και ισχύει «προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών σύμφωνα με την οδηγία 89/48/ΕΟΚ» ή του άρθρου 2 παράγραφος 5 του Π.Δ. 231/1998 (Α' 178) ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει «Δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης προς συμπλήρωση της Οδηγίας 89/48/ΕΟΚ, σύμφωνα με τις Οδηγίες 92/51/ΕΟΚ, 94/38/ΕΚ και 95/43/ΕΚ των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων».

«Συντονισμένος τομέας»: οι κανόνες που ισχύουν στα νομικά συστήματα των κρατών μελών και εφαρμόζονται σε φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας ή σε υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για γενικές διατάξεις ή για διατάξεις που τέθηκαν ειδικά για τους φορείς ή τις υπηρεσίες αυτές.

(α) Ο συντονισμένος τομέας αφορά κανόνες που πρέπει να τηρεί ο φορέας παροχής υπηρεσιών σχετικά με: - την ανάληψη δραστηριότητας παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως κανόνες σχετικά με τα προσόντα, την έγκριση ή την κοινοποίηση, - την άσκηση δραστηριότητας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως κανόνες σχετικά με τη συμπεριφορά του φορέα παροχής υπηρεσιών, σχετικά με την ποιότητα ή το περιεχόμενο της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για τη διαφήμιση και τη σύναψη συμβάσεων ή κανόνες σχετικά με την ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών.

(β) Ο συντονισμένος τομέας δεν καλύπτει κανόνες σχετικούς με τα αγαθά, αυτά καθαυτά, την παράδοση αγαθών, τις υπηρεσίες που δεν παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα. (Π.Δ. 131/2003).

Στο Άρθρο 2 του Π.Δ. 150/2001 για τις ηλεκτρονικές υπογραφές δίνονται οι παρακάτω ορισμοί:

«Ηλεκτρονική υπογραφή»: δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας.

«Προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» ή «ψηφιακή υπογραφή»: ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους: α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος, γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο, ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων.

«Υπογράφων»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατέχει διάταξη δημιουργίας υπογραφής και ενεργεί είτε στο δικό του όνομα είτε στο όνομα άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου ή φορέα.

«Δεδομένα δημιουργίας υπογραφής»: μονοσήμαντα δεδομένα, όπως κώδικες ή ιδιωτικά κλειδιά κρυπτογραφίας, που χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής.

«Διάταξη δημιουργίας υπογραφής»: διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των δεδομένων δημιουργίας της υπογραφής.

«Δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής»: δεδομένα, όπως κώδικες, ή δημόσια κλειδιά κρυπτογραφίας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της ηλεκτρονικής υπογραφής.

«Διάταξη επαλήθευσης υπογραφής»: Διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό, που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των δεδομένων επαλήθευσης υπογραφής.

«Πιστοποιητικό»: ηλεκτρονική βεβαίωση, η οποία συνδέει δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής με ένα άτομο και επιβεβαιώνει την ταυτότητά του.

«Πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλος φορέας, που εκδίδει πιστοποιητικά ή παρέχει άλλες υπηρεσίες, συναφείς με τις ηλεκτρονικές υπογραφές.

«Προϊόν ηλεκτρονικής υπογραφής»: υλικό ή λογισμικό ή συναφή συστατικά στοιχεία τους, που προορίζονται προς χρήση από τον πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης για την προσφορά υπηρεσιών ηλεκτρονικής υπογραφής ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ή επαλήθευση ηλεκτρονικών υπογραφών.

4. Νομοθετικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό εμπόριο

Το ηλεκτρονικό εμπόριο, αν δανειστούμε τους όρους της φυσικής πρόκειται για ένα "κλειστό κύκλωμα" που περιλαμβάνει τον καταναλωτή, το διαδικτυακό κατάστημα και με διαμεσολαβητή το χρηματοπιστωτικό οργανισμό που εξασφαλίζει τη φερεγγυότητα της συναλλαγής. Η πληρωμή γίνεται ηλεκτρονικά (Σύσταση 97/489/EK) είτε με ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking) είτε με πιστωτική κάρτα (Οδηγία 2000/46/EK)

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η σημαντικότερη για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι η Οδηγία 2000/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, EEL. 178/1 της 17.7.2000 (Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Στόχος της οδηγίας αυτής είναι η δημιουργία νομικού πλαισίου που θα εξασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ κρατών μελών, με απώτερο σκοπό την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, στον οποίο διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και υπηρεσιών, καθώς και η ελευθερία εγκατάστασης.

Η κοινωνία της πληροφορίας και οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι σπουδαίες για την κατάργηση των συνόρων και των φραγμών που χωρίζουν τους λαούς της Ευρώπης. Το ηλεκτρονικό εμπόριο εντάσσεται στην κοινωνία της πληροφορίας. Προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης, διευκολύνει την ανάπτυξη επιχειρήσεων, τις επενδύσεις στην καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας καλύπτουν οικονομικές δραστηριότητες σε απευθείας σύνδεση (on-line) που μπορούν να συνίστανται στην πώληση εμπορευμάτων σε απευθείας σύνδεση, ενώ δεν καλύπτονται η παράδοση ή η παροχή υπηρεσιών off-line. Εκτείνονται και σε

υπηρεσίες που δεν αμείβονται από τον αποδέκτη τους, όπως υπηρεσίες αναζήτησης, πρόσβασης και ανάκτησης δεδομένων.

Ταυτόχρονα, στόχος της οδηγίας είναι η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η οδηγία οφείλει να εξασφαλίζει την προστασία των στόχων γενικού συμφέροντος, κυρίως την προστασία ανηλίκων, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την προστασία του καταναλωτή και την προστασία της δημόσιας υγείας. Οι κώδικες δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο αποτελούν το καλύτερο μέσο για τον καθορισμό των δεοντολογικών κανόνων που εφαρμόζονται στην εμπορική επικοινωνία. Χωρίς βέβαια να θίγεται η αυτονομία των επαγγελματικών οργανισμών και ενώσεων (αιτιολογική σκέψη 32 Οδηγίας 2000/31/EK).

Η οδηγία 2000/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την εσωτερική αγορά της κοινωνίας της πληροφορίας, την εγκατάσταση φορέων παροχής υπηρεσιών, τις εμπορικές επικοινωνίες, τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, την ευθύνη των μεσαζόντων, τους κώδικες δεοντολογίας, τον εξώδικο διακανονισμό των διαφορών, τα μέσα έννομης προστασίας και τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών.

Στο Άρθρο 1 γίνεται σαφές ότι η οδηγία δεν προσθέτει κανόνες στον τομέα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, δεν αφορά τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων και δε θίγει μέτρα που λαμβάνονται με σκοπό τον πλουραλισμό και την προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας. Επιπλέον, η οδηγία δεν εφαρμόζεται στο φορολογικό τομέα, σε ότι αφορά τη νομοθεσία για καρτέλ, τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια (Άρθρο 1, Οδηγία 2000/31/EK).

Ταυτόχρονα, η παρούσα οδηγία συμβάλλει στη δημιουργία νομικού πλαισίου για μελλοντική οδηγία για online παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η προστασία των επενδυτών πρέπει να είναι και σε αυτή την περίπτωση το ζητούμενο (αιτιολογική σκέψη 27 Οδηγίας 2000/31/EK).

Η οδηγία δίνει τους εξής ορισμούς: «υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας», «φορέας παροχής υπηρεσιών», «εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών», «αποδέκτης της υπηρεσίας», «καταναλωτής»,

«εμπορικές επικοινωνίες» «νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα» και «συντονισμένος τομέας» (Άρθρο 2).

Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχονται από άλλο κράτος μέλος. Μπορούν όμως να λάβουν μέτρα αν θίγεται η δημόσια τάξη, η προστασία ανηλίκων, η καταπολέμηση μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας ή εθνικότητας, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η δημόσια υγεία, δημόσια ή εθνική ασφάλεια, η προστασία του καταναλωτή (Άρθρο 3).

Επίσης, ένα κράτος μέλος διατηρεί το δικαίωμα να λάβει μέτρα κατά φορέα παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, αλλά διατηρεί όλες ή περισσότερες δραστηριότητές του στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους. Αυτό ισχύει αν η επιλογή της έδρας έγινε με σκοπό την παράκαμψη της νομοθεσίας που θα ίσχυε αν ο φορέας ήταν εγκατεστημένος στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους (αιτιολογική σκέψη 57 Οδηγίας 2000/31/EK). Δεν εφαρμόζεται όμως η οδηγία σε υπηρεσίες από φορείς σε τρίτη χώρα. Οι κοινοτικοί κανόνες δε θίγουν τους διεθνείς νομικούς κανόνες, όπως θεσπίζονται στα πλαίσια διεθνών οργανισμών, για παράδειγμα του ΟΟΣΑ ή της επιτροπής διεθνούς εμπορίου δικαίου των Ηνωμένων Εθνών (αιτιολογική σκέψη 58 Οδηγίας 2000/31/EK).

Το άρθρο 4 θεσπίζει την αρχή της μη αναγκαίας προηγούμενης άδειας.

Δηλαδή, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ανάληψη και η άσκηση δραστηριότητας φορέα παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας δεν μπορεί να υπαχθεί σε καθεστώς προηγούμενης παροχής άδειας ή σε οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ισοδυνάμου αποτελέσματος.

Εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες μέσω διεύθυνσης (site) Internet οφείλουν να έχουν τόπο μόνιμης εγκατάστασης. Ο τόπος εγκατάστασης δε βρίσκεται εκεί που είναι η τεχνολογία που υποστηρίζει τη διεύθυνση ούτε εκεί που παρέχεται πρόσβαση στη διεύθυνση, αλλά εκεί που ασκεί την οικονομική της δραστηριότητα. Όταν είναι δύσκολο να προσδιοριστεί από ποιο τόπο εγκατάστασης παρέχεται η υπηρεσία, ως τόπος εγκατάστασης θεωρείται ο

τόπος που ο φορέας παροχής υπηρεσιών έχει το κέντρο των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την υπηρεσία αυτή.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών προσφέρει στους αποδέκτες του και στις αρμόδιες αρχές εύκολη, άμεση και συνεχή πρόσβαση στις ακόλουθες τουλάχιστον πληροφορίες:

α) επωνυμία του φορέα παροχής υπηρεσίας,

β) γεωγραφική διεύθυνση στην οποία ο φορέας είναι εγκατεστημένος,

γ) στοιχεία που να επιτρέπουν την ταχεία επαφή και την άμεση και ουσιαστική επικοινωνία με τον φορέα, παροχής της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής του διεύθυνσης,

δ) εφόσον ο φορέας είναι εγγεγραμμένος σε εμπορικό μητρώο ή παρόμοιο δημόσιο μητρώο, το οικείο μητρώο και τον αριθμό εγγραφής του σε αυτό, ή ισοδύναμο τρόπο αναγνώρισης στο μητρώο αυτό,

ε) εφόσον η δραστηριότητα υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης, τα στοιχεία της σχετικής εποπτικής αρχής,

στ) όσον αφορά τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα:

ι) επαγγελματική ένωση ή παρόμοιο όργανο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών,

ii) επαγγελματικό τίτλο και το κράτος μέλος όπου έχει χορηγηθεί,

iii) μνεία των επαγγελματικών κανόνων που ισχύουν στο κράτος μέλος εγκατάστασης, καθώς και του τρόπου πρόσβασης σε αυτούς

ζ) εφόσον η δραστηριότητα που ασκεί ο φορέας υπόκειται σε ΦΠΑ, τον αριθμό αναγνώρισης ή αριθμό μητρώου ΦΠΑ, όπως προβλέπεται στα άρθρα 214, 215 και 216 της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Νοεμβρίου 2006 σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας.

Επίσης, εκτός από άλλες προϋποθέσεις πληροφόρησης που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τουλάχιστον ότι, όταν οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας αναφέρονται σε τιμές, αυτές πρέπει να αναγράφονται σαφώς και επακριβώς και, ειδικότερα, να αναφέρουν εάν περιλαμβάνουν φόρο και έξοδα αποστολής (Άρθρο 5).

Ο έλεγχος της εταιρείας πρέπει να ασκείται στην πηγή της οικονομικής δραστηριότητας και είναι απαραίτητο να δοθούν εγγυήσεις ότι η αρμόδια αρχή θα εξασφαλίζει την προστασία του γενικού συμφέροντος όχι μόνο για τους πολίτες της χώρας της αλλά επίσης για όλους τους πολίτες της Κοινότητας, αλλά και να προσδιοριστεί επακριβώς η ευθύνη του κράτους μέλους καταγωγής των υπηρεσιών. Επιπλέον, οι εταιρείες υπόκεινται καταρχήν στο νομικό καθεστώς του κράτους μέλους καταγωγής των υπηρεσιών, για την αποτελεσματική εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών και να υπάρχει ασφάλεια δικαίου. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν το εθνικό ποινικό δίκαιο και ποινική δικονομία ώστε να λάβουν όλα τα ανακριτικά και λοιπά μέτρα για τη διαπίστωση και δίωξη αξιόποινων πράξεων στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Τα μέτρα αυτά, να συμφωνούν με

τους όρους της οδηγίας 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (αιτιολογική σκέψη 24 και 26 Οδηγίας 2006/112/ΕΚ).

Οι εμπορικές επικοινωνίες που συμπεριλαμβάνουν εκπτώσεις, διαφημιστικούς διαγωνισμούς ή παιχνίδια οφείλουν να πληρούν ορισμένες απαιτήσεις διαφάνειας (αιτιολογική σκέψη 29 Οδηγίας 2006/112/ΕΚ). Σύμφωνα με το Άρθρο 6 της οδηγίας 2000/31/ΕΚ τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι εμπορικές επικοινωνίες που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της πληρούν τουλάχιστον τους παρακάτω αναφερόμενους όρους:

α) η εμπορική επικοινωνία πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμη,

β) το φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου γίνεται η εμπορική επικοινωνία πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμο,

γ) οι προσφορές, όπως είναι οι εκπτώσεις, τα πριμ και τα δώρα, εφόσον επιτρέπονται από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμες, η πρόσβαση στους όρους υπό τους οποίους μπορεί κανείς να επωφεληθεί από τις προσφορές πρέπει να είναι εύκολη, οι δε όροι να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς,

δ) οι διαφημιστικοί διαγωνισμοί ή παιχνίδια, εφόσον επιτρέπονται από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, οφείλουν να είναι σαφώς αναγνωρίσιμα, η πρόσβαση στους όρους συμμετοχής πρέπει να είναι εύκολη, οι δε όροι να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς (Άρθρο 6).

Η αποστολή μη ζητηθεισών εμπορικών επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου έχει αντιμετωπιστεί στις οδηγίες 97/7/ΕΚ και 97/66/ΕΚ. Στα κράτη μέλη που επιτρέπουν τις επιτρέπουν θα πρέπει να εξασφαλίζονται πρωτοβουλίες φιλτραρίσματος από τον αρμόδιο κλάδο και να εξασφαλίζεται ότι δε θα υπάρχουν πρόσθετα έξοδα επικοινωνίας για τον αποδέκτη. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους θα πρέπει να τηρούν μητρώα «επιλογών» στα οποία θα εγγράφονται τα φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν να μη λαμβάνουν τέτοιες εμπορικές επικοινωνίες (αιτιολογική σκέψη 30 και 31 Οδηγίας 2006/112/ΕΚ).

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 της οδηγίας 2000/31/ΕΚ, όσον αφορά μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία, ορίζεται ότι τα κράτη μέλη τα οποία επιτρέπουν μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξασφαλίζουν ότι η εν λόγω εμπορική επικοινωνία από φορέα εγκατεστημένο στο έδαφός τους πρέπει να είναι αναγνωρίσιμη σαφώς και επακριβώς ευθύς να περιέλθει στον παραλήπτη (Άρθρο 7).

Παράλληλα, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η χρήση εμπορικών επικοινωνιών που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της, η οποία παρέχεται από μέλος νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος, επιτρέπεται εφόσον τηρεί τους επαγγελματικούς κανόνες οι οποίοι διέπουν την ανεξρτησία, την αξιοπρέπεια, το ήθος του του επαγγέλματος, το επαγγελματικό απόρρητο και την πίστη προς τους πελάτες και τους συναδέλφους.

Επίπλέον, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνουν επαγγελματικές ενώσεις και οργανισμούς να καταρτίζουν κώδικες δεοντολογίας σε κοινοτικό επίπεδο που θα προσδιορίζουν ποιες πληροφορίες μπορούν να δοθούν. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τους κώδικες δεοντολογίας και συνεργάζεται στενά με τις επαγγελματικές ενώσεις και οργανισμούς (Άρθρο 8). Λαμβάνεται μέριμνα επίσης, ώστε η Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την εθελοντική διαβίβαση των σχεδίων των κωδίκων δεοντολογίας εθνικού ή κοινοτικού επιπέδου στην επιτροπή, τη δυνατότητα πρόσβασης με ηλεκτρονικά μέσα στους κώδικες δεοντολογίας στις κοινοτικές γλώσσες, την κοινοποίηση εκ μέρους εμπορικών, επαγγελματικών και καταναλωτικών

ενώσεων ή οργανώσεων, προς τα κράτη μέλη και την Επιτροπή, των αξιολογήσεων της εφαρμογής των κωδίκων δεοντολογίας τους και των συνεπειών των κωδίκων στις πρακτικές, στα συναλλακτικά ήθη και έθιμα του ηλεκτρονικού εμπορίου, την καράρτιση κωδίκων δεοντολογίας όσον αφορά την προστασία ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Θα πρέπει να ζητείται η γνώμη ενώσεων που εκπροσωπούν άτομα με προβλήματα οράσεως και άτομα με ειδικές ανάγκες (Άρθρο 16).

Οι νομοθεσίες των κρατών μελών χρειάζονται προσαρμογή ώστε να γίνει εφικτή η σύναψη σύμβασης και αρχειοθέτηση της σύμβασης με ηλεκτρονικά μέσα. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ιδίως ότι, οι νομικές προϋποθέσεις που ισχύουν για τη διαδικασία σύναψης των συμβάσεων δεν παρακωλύουν τη χρήση συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα ούτε αποστερούν τις συμβάσεις αυτές έννομου αποτελέσματος ή ισχύος λόγω του ότι έχουν συναφθεί με ηλεκτρονικά μέσα. Εξαιρέσεις αποτελούν τα παρακάτω:

α) συμβάσεις που θεμελιώνουν ή μεταβιβάζουν δικαιώματα επί ακινήτου περιουσίας, εκτός από δικαιώματα μίσθωσης,

β) συμβάσεις οι οποίες απαιτούν εκ του νόμου την προσφυγή σε δικαστήρια, δημόσιες αρχές ή επαγγέλματα που ασκούν δημόσια εξουσία,

γ) συμβάσεις εγγυοδοσίας και συναφούς ασφάλειας από πρόσωπα που επιδιώκουν στόχους μη εντασσόμενους στο πλαίσιο της εμπορικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας,

δ) συμβάσεις οι οποίες εμπίπτουν στο οικογενειακό ή κληρονομικό δίκαιο.

Για τις περιπτώσεις α-δ τα κράτη μέλη υποβάλλουν κάθε πέντε χρόνια έκθεση στην Επιτροπή αιτιολογώντας τους λόγους που αποτελούν εξαιρέσεις (Άρθρο 9).

Όσον αφορά την την παραγγελία της υπηρεσίας, εκτός από τις περιπτώσεις που οι συμβάσεις συνάπτονται αποκλειστικά μέσω ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή ισοδύναμων ατομικών επικοινωνιών, ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να παρέχει τουλάχιστον τις παρακάτω πληροφορίες κατά τρόπο σαφή, κατανοητό και αδιαφιλικήτο:

α) τα διάφορα τεχνικά στάδια ως τη σύναψη της σύμβασης,

β) αν ο φορέας παροχής υπηρεσιών θα αρχειοθετήσει ή όχι τη σύμβαση μετά τη σύναψή της και αν προβλέπεται δυνατότητα πρόσβασης σε αυτήν,

γ) τα τεχνικά μέσα που θα επιτρέπουν τον εντοπισμό και τη διόρθωση σφαλμάτων ηλεκτρονικού χειρισμού πριν την ανάθεση της παραγγελίας,

δ) τις γλώσσες στις οποίες μπορεί να συναφθεί η σύμβαση,

ε) ο φορέας παροχής υπηρεσιών δηλώνει τους σχετικούς κώδικες δεοντολογίας στους οποίους υπόκειται, καθώς και τα στοιχεία που επιτρέπουν την πρόσβαση στους εν λόγω κώδικες,

στ) συμβατικοί και γενικοί όροι που προβλέπονται για τον αποδέκτη πρέπει να διατίθενται έτσι ώστε να επιτρέπεται η αντιγραφή και αποθήκευσή τους (Άρθρο 10).

Όταν ένας αποδέκτης υπηρεσίας αναθέτει παραγγελία με τεχνολογικά μέσα, ισχύουν οι παρακάτω αρχές:

α) ο φορέας παροχής υπηρεσιών οφείλει να αποστέλλει αποδεικτικό παραλαβής της παραγγελίας του αποδέκτη χωρίς περιττή καθυστέρηση και με ηλεκτρονικά μέσα,

β) η παραγγελία και το αποδεικτικό παραλαβής θεωρείται ότι έχουν παραληφθεί όταν τα μέρη στα οποία απευθύνονται έχουν πρόσβαση σε αυτά,

γ) ο φορέας παροχής θέτει στη διάθεση του αποδέκτη της υπηρεσίας κατάλληλα, αποτελεσματικά και προσιτά μέσα που θα του επιτρέψουν να επισημάνει και να διορθώσει τα λάθη του κατά τον ηλεκτρονικό χειρισμό πριν την ανάθεση της παραγγελίας (Άρθρο 11).

Επίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν περιορισμούς για τη χρήση συμβάσεων που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα για συμβάσεις που απαιτείται με νόμο η παρέμβαση δικαστηρίων, δημόσιων αρχών ή επαγγελματιών που ασκούν δημόσια εξουσία ή συμβάσεις για τις οποίες απαιτείται δια νόμου πιστοποίηση ή επικύρωση από συμβολαιογράφο(34-39).

Συνεπώς, τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε να εξασφαλίζονται προϋποθέσεις για ασφαλείς ηλεκτρονικές υπογραφές. Το κοινοτικό νομικό καθεστώς των ηλεκτρονικών υπογραφών αποτελεί αντικείμενο της Οδηγίας 1999/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1999. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν γενικές ή ειδικές προϋποθέσεις για τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα και προϋποθέσεις για ασφαλείς ηλεκτρονικές υπογραφές.

Οι ενδιάμεσοι φορείς παροχής υπηρεσιών που δρουν με την ιδιότητα του μεσάζοντα εμποδίζουν την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, κυρίως εμποδίζοντας την ανάπτυξη των διασυνοριακών υπηρεσιών και δημιουργώντας στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Οι διατάξεις της οδηγίας 2000/31/EK αποσκοπούν στη δημιουργία ταχέων και αξιόπιστων μηχανισμών ώστε να αποσύρονται και να εμποδίζονται οι παράνομες πληροφορίες. Οι μηχανισμοί αυτοί θα προκύπτουν μετά από μετά από διαπραγματεύσεις των κρατών μελών.

Απαλλάσσονται από τις ευθύνες οι φορείς παροχής υπηρεσιών που έχουν ως δραστηριότητα την «απλή μετάδοση» ή την «αποθήκευση σε κρυφή μνήμη», όταν δεν έχει καμία ευθύνη για τις μεταδιδόμενες πληροφορίες και δεν τροποποιεί τις πληροφορίες που μεταδίδει ή δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών. Η προσωρινή αποθήκευση των μεταδιδόμενων πληροφοριών εξυπηρετεί αποκλειστικά την πραγματοποίηση της μετάδοσης και η διάρκειά της δεν υπερβαίνει το χρόνο που είναι ευλόγως απαραίτητος για τη μετάδοση (Άρθρο 12).

Αποφάσεις δικαστηρίων ή διοικητικών αρχών μπορούν να διατάσσουν την παύση ή πρόληψη τυχόν παραβάσεων, απομάκρυνση ή απενεργοποίηση παράνομων πληροφοριών. Ο φορέας αποθήκευσης πληροφοριών μόλις αποδεδειγμένα διαπιστώσει παράνομες δραστηριότητες οφείλει άμεσα να τις αποσύρει ή να απενεργοποιήσει την πρόσβαση σε αυτές (40-50).

Επιπλέον, όσον αφορά τους μεσάζοντες, να ιδρυθεί ένα σαφές κοινοτικό πλαίσιο περί ευθύνης των μεσαζόντων για παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων σε κοινοτικό επίπεδο.

Ιδιαίτερα, όσον αφορά την αποθήκευση σε κρυφή μνήμη (caching) των πληροφοριών η οποία γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών, μετά από αίτηση άλλων αποδεκτών της υπηρεσίας, υπό τον όρο ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

α) δεν τροποποιεί τις πληροφορίες,

β) τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες,

γ) τηρεί τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωση των πληροφοριών, οι οποίοι καθορίζονται κατά ευρέως αναγνωρισμένο τρόπο και χρησιμοποιούνται από τον κλάδο,

δ) δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται ευρέως και χρησιμοποιείται από τον κλάδο, προκειμένου να αποκτήσει δεδομένα σχετικά με τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών,

ε) ενεργεί άμεσα ώστε να αποσύρει τις πληροφορίες μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί ή μία δικαστική ή διοικητική αρχή διέταξε την απόσυρση των πληροφοριών ή την πρόσβαση σε αυτές (Άρθρο 13).

Οι κανόνες εσωτερικής αγοράς εξασφαλίζουν σε θιγέντες αποτελεσματική πρόσβαση σε μέσα διακανονισμού των διαφορών. Οι ζημίες που πιθανόν να προκύψουν σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας χαρακτηρίζονται από την ταχύτητα και τη γεωγραφική τους έκταση. Τα κράτη μέλη να διαθέσουν τα κατάλληλα μέσα έννομης προστασίας και να εξετάσουν την ανάγκη της παροχής σε δικαστικές διαδικασίες με κατάλληλα ηλεκτρονικά μέσα. Στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας ισχύει ο μηχανισμός αγωγών παραλείψεως της οδηγίας 98/27/EΚ. Σκοπός είναι η προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών με την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας. Η οδηγία επιπλέον δε θίγει την προστασία του καταναλωτή που παρέχεται από

τους εφαρμοστέους κανόνες περί συμβατικών υποχρεώσεων του κράτους μέλους διαμονής του (αιτιολογική σκέψη 51-56 Οδηγίας 2006/112/EK).

Τα κράτη μέλη μεριμνούν έτσι ώστε να μην εμποδίζει η νομοθεσία τους τον εξώδικο μηχανισμό διακανονισμού διαφορών. σημαντικό είναι τα αρμόδια όργανα εξώδικης επίλυσης των διαφορών να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνουν (Άρθρο 17).

Όσον αφορά την απρόσκοπτη λειτουργία και ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, η νομοθεσία πρέπει να ενισχύει την ανταγωνιστικότητα, να ενθαρρύνει και να βοηθάει την καινοτομία, να συνδράμει στην ανάπτυξη της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, ιδίως με τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες ((60-62)). Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες εθνικές ή περιφερειακές του κάθε κράτους και την πρόσβαση κάθε ευρωπαίου πολίτη στην ευρωπαϊκή πολιτιστικά κληρονομιά που θα προσφέρεται σε ηλεκτρονικό περιβάλλον ((63)). Στο Άρθρο 19 της οδηγίας ορίζεται ότι τα κράτη μέλη συνεργάζονται ώστε οι φορείς παροχής υπηρεσιών να κοινοποιούν τις απαραίτητες πληροφορίες. Τα κράτη μέλη δημιουργούν σημεία επαφής, ώστε τόσο οι αποδέκτες όσο και οι φορείς παροχής υπηρεσιών να λαμβάνουν γενικές πληροφορίες για τα συμβατικά τους δικαιώματα και υποχρεώσεις, για τους υφιστάμενους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών, να λαμβάνουν στοιχεία των αρχών, οργανισμών ή ενώσεων από τις οποίες οι αποδέκτες των πληροφοριών μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες ή πρακτική βοήθεια. Τέλος, σημαντικές διοικητικές ή δικαστικές αποφάσεις να κοινοποιούνται στην Επιτροπή (Άρθρο 19).

5. Ηλεκτρονικό εμπόριο στην ελληνική νομοθεσία

Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβαίνει με απώτερο στόχο την ελεύθερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Για το σκοπό αυτό ορίζει και παρεμβαίνει όταν πρέπει να εναρμονιστεί η κοινοτική νομοθεσία με τις εθνικές των νομοθεσίες των κρατών μελών (Άρθρο 5 ΣΛΕΕ). Ταυτόχρονα, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, τα μέτρα που προβλέπονται πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς (αιτιολογική σκέψη 10 Οδηγίας 2000/31/EK). Με το άρθρο 22 η Οδηγία 2000/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 που αφορά στο ηλεκτρονικό εμπόριο ορίζει ότι τα κράτη μέλη θα συμμορφωθούν με την οδηγία και θα ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά.

Η οδηγία 2000/31/EK ενσωματώθηκε στο Π.Δ. 131/2003, με το οποίο ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη λειτουργία του ηλεκτρονικού εμπορίου (Προεδρικό Διάταγμα ΥΠ' ΑΡΙΘ. 131, προσαρμογή στην Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, ΦΕΚ 116 Α΄-16.05.2003).

Συγκεκριμένα το Π.Δ. 131/2003 ρυθμίζονται πολλά ζητήματα που αφορούν την εσωτερική αγορά στην Ε.Ε., την εγκατάσταση των φορέων παροχής υπηρεσιών, τις εμπορικές επικοινωνίες, τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, την ευθύνη των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, τους κώδικες δεοντολογίας, τον εξώδικο διακανονισμό των διαφορών, τα μέσα έννομης προστασίας, τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και τις κυρώσεις για την παράβαση των σχετικών διατάξεων.

Το Π.Δ. 131/2003 δεν εφαρμόζεται:

(α) στο φορολογικό τομέα,

(β) σε θέματα σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που καλύπτονται ήδη από τις διατάξεις του Ν. 2472/97 (Α' 50) για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και από τις διατάξεις του Ν. 2774/99 (Α' 287) περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα,

(γ) σε θέματα που αφορούν συμφωνίες ή πρακτικές διεπόμενες από τη νομοθεσία περί καρτέλ,

(δ) στις δραστηριότητες συμβολαιογράφων ή αντίστοιχων επαγγελματιών εφόσον συνεπάγονται άμεση και ειδική σύνδεση με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, την εκπροσώπηση πελάτη και υπεράσπιση των συμφερόντων του ενώπιον των δικαστηρίων, τη συμμετοχή σε τυχερά παιχνίδια στα οποία ο παίκτης στοιχηματίζει χρηματική αξία, συμπεριλαμβανομένων των λαχείων και των στοιχημάτων (Άρθρο 20 του Π.Δ. 131/2003).

Το Άρθρο 20 ορίζει επίσης με σαφήνεια ότι η εφαρμογή του Π.Δ. δεν μπορεί να θίξει μέτρα που λαμβάνονται σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο, τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου, με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας και την προάσπιση του πλουραλισμού. Καμιά διάταξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να θίγει το επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας και των συμφερόντων του καταναλωτή όπως θεσπίζεται σε κοινοτικές πράξεις και στις εθνικές νομοθεσίες που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή τους στο μέτρο που δεν περιορίζεται έτσι η ελευθερία παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας (Άρθρο 20 του Π.Δ. 131/2003).

Αναλυτικά, το Άρθρο 2 του Π.Δ. 131/2003 ρυθμίζει θέματα της Εσωτερικής Αγοράς: Κατά την παροχή στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας από φορέα εγκατεστημένο στην Ελλάδα, πρέπει να τηρούνται οι σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου, που εμπίπτουν στο συντονισμένο τομέα. Δεν επιτρέπεται να περιορίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος, για λόγους που αφορούν το συντονισμένο τομέα.

Τα παραπάνω δεν εφαρμόζονται στις εξής περιπτώσεις: στα συγγραφικά δικαιώματα, τα συγγενικά δικαιώματα, τα δικαιώματα σχετικά με τη νομική προστασία των τοπογραφικών προϊόντων ημιαγωγών, στη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων καθώς και τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, στη διαφήμιση κινητών αξιών, στην ελευθερία των μερών να επιλέξουν την εφαρμοστέα στις συμβάσεις τους νομοθεσία, στις συμβάσεις που γεννούν ή μεταβιβάζουν δικαιώματα επί ακινήτου, στη νομιμότητα μη ζητηθείσας εμπορικής επικοινωνίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Η ελεύθερη διακίνηση και κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, υπόκειται σε περιορισμούς από την πολιτεία όταν αφορούν σε θέματα προστασίας του καταναλωτή, διασφάλισης της δημόσιας υγείας, ασφάλειας, τάξης. Έτσι, η πολιτεία μπορεί να λαμβάνει περιοριστικά μέτρα για συγκεκριμένη υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας, που προέρχεται από άλλο κράτος μέλος, για λόγους που αφορούν:

α) τη δημόσια τάξη, ιδίως πρόληψη, έρευνα, διαπίστωση και δίωξη εγκλημάτων, στα οποία περιλαμβάνονται η προστασία των ανηλίκων και η καταπολέμηση της πρόκλησης μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας ή εθνικότητας, καθώς και οι παραβιάσεις της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας μεμονωμένων προσώπων, την προστασία της δημόσιας υγείας, τη δημόσια ασφάλεια, περιλαμβανομένης της προάσπισης της εθνικής ασφάλειας και άμυνας, την προστασία του καταναλωτή, περιλαμβανομένου και του επενδυτή,

β) να στρέφονται κατά υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία βλάπτει ή προκαλεί σοβαρό κίνδυνο βλάβης των στόχων που αναφέρονται στο α,

γ) Να είναι ανάλογα προς τους παραπάνω αναφερόμενους στόχους.

Πριν από τη λήψη των εν λόγω μέτρων και χωρίς να θίγονται διαδικασίες ενώπιον των δικαστηρίων συμπεριλαμβανομένων των προκαταρκτικών εξετάσεων και ενεργειών που πραγματοποιούνται στα πλαίσια διερεύνησης ποινικών υποθέσεων, οι αρμόδιες αρχές πρέπει:

α) να έχουν ζητήσει από το παραπάνω κράτος μέλος να λάβει τα κατάλληλα μέτρα και αυτό αν αδράνησε ή τα μέτρα που έλαβε να είναι ανεπαρκή,

β) να έχουν κοινοποιήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο άλλο κράτος μέλος την πρόθεση τους να λάβουν τα μέτρα αυτά. Αν σε έκτακτες περιπτώσεις οι αρμόδιες αρχές λάβουν περιοριστικά μέτρα χωρίς να έχουν τηρηθεί οι παραπάνω προϋποθέσεις, τα μέτρα θα πρέπει να κοινοποιηθούν το συντομότερο, δυνατό, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο άλλο κράτος μέλος, αναφέροντας τους λόγους για τους οποίους έκριναν ότι επρόκειτο για κατεπείγουσα περίπτωση.

Το Άρθρο 3 του Π.Δ. 131/2003 αφορά στην ελευθερία ανάληψης και άσκησης δραστηριότητας υπηρεσίας της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Το Άρθρο 4 του Π.Δ. 131/2003 ορίζει τις υποχρεωτικά παρεχόμενες γενικές πληροφορίες από το φορέα παροχής υπηρεσίας στους αποδέκτες του και στις αρμόδιες αρχές:

(α) επωνυμία του φορέα παροχής της υπηρεσίας,

(β) γεωγραφική διεύθυνση στην οποία ο φορέας είναι εγκατεστημένος,

(γ) στοιχεία που να επιτρέπουν την ταχεία επαφή και την άμεση και ουσιαστική επικοινωνία με το φορέα παροχής της υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής του διεύθυνσης,

(δ) εφόσον ο φορέας είναι εγγεγραμμένος σε εμπορικό μητρώο, ή παρόμοιο δημόσιο μητρώο, το οικείο μητρώο και τον αριθμό εγγραφής του σε αυτό, ή ισοδύναμο τρόπο αναγνώρισης στο μητρώο αυτό,

(ε) εφόσον η δραστηριότητα υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης, τα στοιχεία της σχετικής εποπτικής αρχής,

(στ) όσον αφορά τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα, επαγγελματική ένωση ή παρόμοιο όργανο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, επαγγελματικό τίτλο και το κράτος μέλος που τον έχει χορηγήσει, μνεία των επαγγελματικών κανόνων που ισχύουν στο κράτος μέλος εγκατάστασης, καθώς και του τρόπου πρόσβασης σ' αυτούς,

(ζ) εφόσον η δραστηριότητα που ασκεί ο φορέας υπόκειται σε ΦΠΑ, τον αριθμό αναγνώρισης που προβλέπεται από το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας κύκλου εργασιών σύμφωνα με το άρθρο 36 του Ν. 2859/2000 (Α' 248) «κύρωση του κώδικα φόρου προστιθέμενης αξίας»,

(στ) όταν οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας αναφέρονται σε τιμές, αυτές πρέπει να αναγράφονται σαφώς και επακριβώς και, ειδικότερα να διευκρινίζεται αν περιλαμβάνουν φόρο και έξοδα αποστολής.

Το Άρθρο 5 του Π.Δ. 131/2003 αφορά στις εμπορικές επικοινωνίες και ορίζει τις υποχρεωτικά παρεχόμενες πληροφορίες:

α) Η εμπορική επωνυμία θα πρέπει να είναι αναγνωρίσιμη,

β) το φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου γίνεται η επικοινωνία πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμο,

γ) τυχόν προσφορές, εκπτώσεις, πριμ, δώρα πρέπει να είναι αναγνωρίσιμα, η πρόσβαση στους όρους υπό τους οποίους μπορεί κανείς να επωφεληθεί από τις προσφορές πρέπει να είναι εύκολη, οι δε όροι να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς,

δ) οι διαφημιστικοί διαγωνισμοί ή παιχνίδια, εφόσον επιτρέπονται πρέπει να είναι αναγνωρίσιμα, ενώ η πρόσβαση στους όρους συμμετοχής πρέπει να είναι εύκολη, οι δε όροι να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς.

Όσον αφορά το σπουδαίο θέμα της μη ζητηθείσα εμπορικής επικοινωνίας το Άρθρο 6 ορίζει ότι εμπορική επικοινωνία με παραλήπτη που δεν την έχει ζητήσει, αν γίνεται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και εφόσον δεν απαγορεύεται, πρέπει να αναγνωρίζεται σαφώς και επακριβώς ευθύς ως περιέλθει σ' αυτόν. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της ΚΥΑ 21-496/2000 (Β' 1545) για την προστασία των καταναλωτών για τις εξ αποστάσεως συμβάσεις, του Ν. 2472/97 (Α' 50) για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διατάξεων του Ν. 2774/99 (Α' 287) για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον επικοινωνιακό τομέα οι φορείς παροχής υπηρεσιών που αναλαμβάνουν δραστηριότητες μη ζητηθείσας εμπορικής επικοινωνίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου οφείλουν να τηρούν και να συμβουλευόμαστε τακτικά μητρώα «επιλογών», όπου μπορούν να εγγράφονται τα φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν να μη λαμβάνουν τέτοιες εμπορικές επικοινωνίες.

Επιπλέον ορίζεται στο Άρθρο 7 του ΠΔ σχετικά με τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα και την άσκησή τους ότι η χρήση εμπορικών επικοινωνιών που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της, η οποία παρέχεται από μέλος νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος, επιτρέπεται εφόσον το μέλος αυτό τηρεί τους επαγγελματικούς κανόνες οι οποίοι διέπουν την ανεξαρτησία, την αξιοπρέπεια και το ήθος του επαγγέλματος, καθώς και το επαγγελματικό απόρρητο και την εντιμότητα προς τους πελάτες και τους συναδέλφους.

Ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να παρέχει τουλάχιστον τις εξής πληροφορίες κατά τρόπο σαφή, κατανοητό και αδιαφιλονίκητο, πριν από την ανάθεση της παραγγελίας από τον αποδέκτη της υπηρεσίας:

(α) τα διάφορα τεχνικά στάδια έως τη σύναψη της σύμβασης,

(β) εάν ο φορέας παροχής υπηρεσιών θα αρχειοθετήσει ή όχι τη σύμβαση μετά τη σύναψή της καθώς και εάν προβλέπεται δυνατότητα πρόσβασης σε αυτήν,

(γ) τα τεχνικά μέσα που θα επιτρέπουν τον εντοπισμό και τη διόρθωση σφαλμάτων ηλεκτρονικού χειρισμού πριν από την ανάθεση της παραγγελίας,

(δ) τις γλώσσες στις οποίες μπορεί να συναφθεί η σύμβαση,

(ε) τους σχετικούς κώδικες δεοντολογίας στους οποίους υπόκειται, καθώς και τα στοιχεία που επιτρέπουν την πρόσβαση στους εν λόγω κώδικες με ηλεκτρονικά μέσα,

(στ) ατομικοί όροι της σύμβασης και γενικοί όροι συναλλαγών που παρέχονται στον αποδέκτη πρέπει να διατίθενται κατά τρόπο επιτρέποντα την αποθήκευση και την αναπαραγωγή τους.

Τα παραπάνω δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις που συνάπτονται αποκλειστικά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή άλλων ισοδύναμων ατομικών μέσων επικοινωνίας. (Άρθρο 9 του Π.Δ. 131/2003).

Όταν ένας αποδέκτης υπηρεσίας προβαίνει σε παραγγελία με τεχνολογικά μέσα, ισχύουν οι ακόλουθες αρχές:

α) ο φορέας παροχής υπηρεσιών οφείλει να αποστείλει αποδεικτικό παραλαβής της παραγγελίας του αποδέκτη χωρίς περιττή καθυστέρηση και με ηλεκτρονικά μέσα,

β) η παραγγελία και το αποδεικτικό παραλαβής θεωρείται ότι έχουν παραληφθεί όταν τα μέρη στα οποία απευθύνονται έχουν πρόσβαση σ' αυτά,

γ) ο φορέας παροχής οφείλει να θέτει στη διάθεση του αποδέκτη της υπηρεσίας κατάλληλα, αποτελεσματικά και προσιτά μέσα που θα επιτρέψουν να επισημάνει και να διορθώσει τα λάθη του κατά τον ηλεκτρονικό χειρισμό πριν από την ανάθεση της παραγγελίας (Άρθρο 10 του Π.Δ. 131/2003).

Σχετικά με τους μεσάζοντες στην απλή μετάδοση πληροφοριών που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας σε ένα δίκτυο επικοινωνιών ή στην παροχή πρόσβασης στο δίκτυο επικοινωνιών, το Άρθρο 11 ορίζει ότι δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών όσον αφορά τις μεταδιδόμενες πληροφορίες, με τον όρο ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

α) δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών,

β) δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης,

γ) δεν επιλέγει και δεν τροποποιεί τις μεταδιδόμενες πληροφορίες.

Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα να επιβληθεί δικαστικά ή διοικητικά στον φορέα παροχής υπηρεσιών η παύση ή η πρόληψη της παράβασης.

Δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας, όσον αφορά την αυτόματη, ενδιάμεση και προσωρινή αποθήκευση των πληροφοριών (αποθήκευση σε κρυφή μνήμη - cashing), η οποία γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να γίνει αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών προς άλλους αποδέκτες της υπηρεσίας, κατ' αίτησή τους, υπό τους όρους ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών:

(α) δεν τροποποιεί τις πληροφορίες,

(β) τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες,

(γ) τηρεί τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωση των πληροφοριών, οι οποίοι καθορίζονται κατά ευρέως αναγνωρισμένο τρόπο και χρησιμοποιούνται από τον κλάδο,

(δ) δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται ευρέως από τον κλάδο, προκειμένου να αποκτήσει δεδομένα σχετικά με τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών,

(ε) ενεργεί άμεσα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες που αποθήκευσε ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη, μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν αρχικά ή η πρόσβαση στις πληροφορίες κατέστη

αδύνατη ή μια δικαστική ή διοικητική αρχή διέταξε την απόσυρση των πληροφοριών ή απαγόρευσε την πρόσβαση σε αυτές.

Είναι δυνατό να επιβληθεί δικαστικά ή διοικητικά στο φορέα παροχής υπηρεσιών η παύση ή η πρόληψη της παράβασης (Άρθρο 12 του Π.Δ. 131/2003).

Στο Άρθρο 13 διευκρινίζεται ότι δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας για τις πληροφορίες που αποθηκεύονται μετά από αίτηση αποδέκτη της υπηρεσίας, υπό τους όρους ότι:

(α) ο φορέας παροχής της υπηρεσίας δεν γνωρίζει πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία και ότι, σε ό,τι αφορά αξιώσεις αποζημιώσεως, δεν γνωρίζει τα γεγονότα ή τις περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει η παράνομη δραστηριότητα ή πληροφορία,

(β) μόλις ο φορέας παροχής της υπηρεσίας, αντιληφθεί παράνομη δραστηριότητα, αποσύρει ταχέως τις πληροφορίες ή καθιστά την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη.

Το άρθρο 13 δεν θίγει τη δυνατότητα να επιβληθεί δικαστικά ή διοικητικά στο φορέα παροχής υπηρεσιών η παύση ή η πρόληψη της παράβασης (Άρθρο 13 του Π.Δ. 131/2003).

Ειδικά για την υποχρέωση ελέγχου, γίνεται σαφές ότι οι φορείς παροχής υπηρεσιών δεν έχουν γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν ούτε γενική υποχρέωση δραστήριας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες. Χωρίς να παραβιάζονται οι διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου και των προσωπικών δεδομένων, οι φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας είναι υποχρεωμένοι να

ενημερώνουν πάραυτα τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγουμένων παράνομων πληροφοριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους, και να ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές κατ' αίτησή τους πληροφορίες που διευκολύνουν την εντόπιση αποδεκτών των υπηρεσιών τους με τους οποίους έχουν συμφωνίες αποθήκευσης (Άρθρο 14 του Π.Δ. 131/2003).

Το Άρθρο 15 ορίζει σχετικά με τους κώδικες δεοντολογίας ότι: Κώδικες δεοντολογίας συντασσόμενοι από τις ενδιαφερόμενες ενώσεις επαγγελματιών και καταναλωτών εγκρίνονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στους παραπάνω κώδικες λαμβάνονται ιδίως υπόψη τα συμφέροντα ατόμων με προβλήματα όρασης και εν γένει με ειδικές ανάγκες.

Οι διαφορές που ανακύπτουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο επιλύονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 2251/94 (Α' 191), ως ισχύει, για την προστασία των καταναλωτών (Άρθρο 16 του Π.Δ. 131/2003).

Σχετικά με τα μέσα έννομης προστασίας εφόσον πιθανολογείται προσβολή δικαιωμάτων προερχομένων από τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας, το Μονομελές Πρωτοδικείο διατάσσει ως ασφαλιστικό μέτρο οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο, ιδίως τη συντηρητική κατάσχεση των αντικειμένων που κατέχονται από τον καθ' ου ή από τρίτον και αποτελούν μέσο τέλεσης ή προϊόν ή απόδειξη της προσβολής. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται υποχρεωτικά το άρθρο 687 παρ. 1 του Κ.Πολ.Δ. και χορηγείται υποχρεωτικώς προσωρινή διαταγή κατά το άρθρο 691 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ. (Άρθρο 17 του Π.Δ. 131/2003).

Όσον αφορά τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων του Π.Δ. 131/2003 το Υπουργείο Ανάπτυξης είναι αρμόδιο για τον έλεγχο και την έρευνα της αποτελεσματικής εφαρμογής του. Με την επιφύλαξη της νομοθεσίας για την προστασία του απορρήτου και των προσωπικών δεδομένων, έχει δικαίωμα να ζητεί κάθε απαραίτητη πληροφορία από τους φορείς παροχής υπηρεσιών. Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρέχει, με τα κατάλληλα ηλεκτρονικά μέσα, τη

συνδρομή και τις πληροφορίες που ζητούνται από τις αρμόδιες αρχές και φορείς άλλου κράτους - μέλους ή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για τον ίδιο σκοπό, το Υπουργείο Ανάπτυξης είναι αρμόδιο να συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ορίζει προς τούτο ένα ή περισσότερα σημεία επαφής των οποίων τα στοιχεία κοινοποιεί στα άλλα κράτη - μέλη και την Επιτροπή. Στα σημεία επαφής μπορούν να απευθύνονται με ηλεκτρονικά μέσα, τόσο οι αποδέκτες, όσο και οι φορείς παροχής υπηρεσιών, προκειμένου:

(α) να λαμβάνουν γενικές πληροφορίες όσον αφορά το ισχύον δίκαιον πάνω σε θέματα σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο,

(β) να λαμβάνουν τα στοιχεία των ελληνικών αρχών, οργανισμών ή ενώσεων στις οποίες οι αποδέκτες των υπηρεσιών μπορούν να απευθύνονται για περισσότερες πληροφορίες ή πρακτική βοήθεια.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης μεριμνά για την κοινοποίηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των σημαντικών ελληνικών διοικητικών ή δικαστικών αποφάσεων για την επίλυση διαφορών στο πλαίσιο των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, καθώς και πληροφοριών σχετικά με τις πρακτικές, τα συναλλακτικά ήθη και τα έθιμα που αφορούν το ηλεκτρονικό εμπόριο στην Ελλάδα (Άρθρο 18 του Π.Δ. 131/2003).

Οι παραβάτες των διατάξεων του παρόντος Π.Δ. τιμωρούνται με τις προβλεπόμενες στην παραγρ. 3 του άρθρου 14 του Ν. 2251/94 (ΦΕΚ Α/191) κυρώσεις, καθώς και με τις κυρώσεις που προβλέπονται στον Αγορανομικό Κώδικα όπως αυτός ισχύει (Άρθρο 19 του Π.Δ. 131/2003).

Η κατάρτιση συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα ή εξ αποστάσεως συμβάσεις και η χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών σε αυτές ρυθμίζονται στο Άρθρο 8 του Π.Δ. 131/2003. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της ΚΥΑ 21-

496/2000 (B' 1545) για την προστασία των καταναλωτών για τις εξ αποστάσεως συμβάσεις, του Ν. 2472/97 (Α' 50) για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διατάξεων του Ν. 2774/99 (Α' 287) για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον επικοινωνιακό τομέα επιτρέπεται η κατάρτιση συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα. Εξαιρούνται:

(α) οι συμβάσεις που θεμελιώνουν ή μεταβιβάζουν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων,

(β) οι συμβάσεις οι οποίες απαιτούν εκ του νόμου την προσφυγή σε δικαστήρια, δημόσιες αρχές ή επαγγέλματα που ασκούν δημόσια εξουσία,

(γ) οι συμβάσεις οι οποίες εμπίπτουν στο οικογενειακό ή κληρονομικό δίκαιο.

Το κοινοτικό νομικό καθεστώς των ηλεκτρονικών υπογραφών αποτελεί αντικείμενο της Οδηγίας 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1999. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν γενικές ή ειδικές προϋποθέσεις για τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα και προϋποθέσεις για ασφαλείς ηλεκτρονικές υπογραφές. Το νομικό πλαίσιο για την πιστοποίηση της γνησιότητας των ηλεκτρονικών εγγράφων και ηλεκτρονικών υπογραφών και τη διασφάλιση των εξ αποστάσεων ηλεκτρονικών συναλλαγών στην Ελλάδα ορίζεται με το Π.Δ. 150/2001 για τις ηλεκτρονικές υπογραφές που αποτελεί προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1999 «Σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές» (ΕΕΛ 13/19.1.2000).

Στο Άρθρο 3 του Π.Δ. 150/2001 ορίζονται οι έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών. Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που

βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο.

Όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά και τις αρχές της εσωτερικής αγοράς τα διατιθέμενα προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής μπορεί να αφορούν ασφαλείς διατάξεις υπογραφής ή και μη ασφαλείς διατάξεις στον βαθμό που αυτό διατυπώνεται κατά τρόπο απόλυτα σαφή για οποιονδήποτε τρίτο (Άρθρο 4 του Π.Δ. 150/2001).

Στο Άρθρο 5 του Π.Δ. 150/2001 παρουσιάζονται οι διεθνείς πτυχές που αφορούν στα προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής. Η προσφορά υπηρεσιών πιστοποίησης εντός της ελληνικής επικράτειας από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, που είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα διέπεται από την κείμενη ελληνική νομοθεσία. Υπηρεσίες πιστοποίησης στους καλυπτόμενους από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ηλεκτρονική υπογραφή τομείς, εφόσον προέρχονται από άλλη χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τις αντίστοιχες υπηρεσίες πιστοποίησης, που παρέχονται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα. Προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής, τα οποία συνάδουν με την κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τα αντίστοιχα προϊόντα ηλεκτρονικής υπογραφής, τα οποία προέρχονται από την Ελλάδα. Τα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, που εκδίδονται στο κοινό από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι νομικώς ισοδύναμα με τα εκδιδόμενα από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον:

α) ο πάροχος έχει διαπιστευτεί εθελοντικώς σε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

β) για το συγκεκριμένο πιστοποιητικό έχει εγγυηθεί πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης, που είναι εγκατεστημένος σε κράτος - μέλος,

γ) το αναγνωρισμένο πιστοποιητικό του παρόχου υπηρεσιών πιστοποίησης αναγνωρίζεται βάσει διμερούς ή πολυμερούς συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών.

Σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο πάροχος των υπηρεσιών πιστοποίησης που εκδίδει πιστοποιητικό, δύναται να συγκεντρώνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για την έκδοση πιστοποιητικών μόνο απευθείας από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ή κατόπιν ρητής συγκατάθεσής του και μόνο στο βαθμό που είναι απαραίτητο για την έκδοση και διατήρηση του πιστοποιητικού. Η συλλογή ή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για άλλους σκοπούς απαγορεύεται, χωρίς τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου (Άρθρο 7 του Π.Δ. 150/2001).

Στο Παράρτημα III του Άρθρου 9 - Διασφάλιση αξιοπιστίας της δημιουργίας υπογραφής του Π.Δ. 150/2001, ορίζεται ότι οι ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής πρέπει, μέσω ενδεδειγμένων τεχνικών και διαδικαστικών μέσων, να διασφαλίζουν τουλάχιστον ότι:

α) τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών απαντούν κατ' ουσία, μόνο μία φορά και ότι το απόρρητο είναι διασφαλισμένο,

β) τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών δεν μπορούν, να αντληθούν από αλλού και ότι η υπογραφή προστατεύεται από πλαστογραφία με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας,

γ) τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών μπορούν να προστατεύονται αποτελεσματικά από τον νόμιμο υπογράφοντα κατά της χρησιμοποίησης από τρίτους,

δ) οι ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής δεν μεταβάλλουν τα προς υπογραφή δεδομένα ούτε εμποδίζουν την υποβολή των δεδομένων αυτών στον υπογράφοντα πριν από τη διαδικασία υπογραφής.

Παράλληλα, κατά τη διαδικασία επαλήθευσης της υπογραφής θα πρέπει να διασφαλίζεται με εύλογη βεβαιότητα ότι:

α) τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται προς επαλήθευση της υπογραφής αντιστοιχούν στα δεδομένα που εμφανίζονται στον επαληθεύοντα,

β) η υπογραφή επαληθεύεται με αξιοπιστία και ότι το αποτέλεσμα της επαλήθευσης εμφανίζεται με ορθό τρόπο,

γ) ο επαληθεύων μπορεί ενδεχομένως να ορίσει με βεβαιότητα τα περιεχόμενα των δεδομένων που υπογράφονται,

δ) η γνησιότητα και η εγκυρότητα του πιστοποιητικού που απαιτείται κατά τη στιγμή της επαλήθευσης της υπογραφής έχουν ελεγχθεί με αξιοπιστία,

ε) το αποτέλεσμα της επαλήθευσης όπως και η ταυτότητα του υπογράφοντος εμφανίζονται με τον ορθό τρόπο,

στ) η χρησιμοποίηση ψευδωνύμου δηλώνεται εμφανώς,

ζ) μπορούν να εντοπιστούν τυχόν τροποποιήσεις απόμεινες της ασφάλειας (Άρθρο 9, Παράρτημα IV του Π.Δ. 150/2001).

6. Συζήτηση

Το ηλεκτρονικό εμπόριο κερδίζει συνεχώς έδαφος στις προτιμήσεις των καταναλωτών, σε σχέση με το παραδοσιακό εμπόριο, όπως φάνηκε στην παράθεση των στατιστικών στοιχείων της παραγράφου 1. Αιτίες είναι μεταξύ άλλων η δυνατότητα επιλογής πληθώρας υπηρεσιών, η εύκολη και ταχύτατη σύγκριση μεταξύ των προϊόντων, η δυνατότητα προσφορών και χαμηλότερων τιμών, ιδιαίτερα στην εποχή της οικονομικής κρίσης και της επιβολής των capital control.

Τα νομικά ζητήματα που προκύπτουν αφορούν κυρίως την προστασία του καταναλωτή και της δημόσιας υγείας. Τέτοια ζητήματα μεταξύ άλλων είναι η πιθανότητα εξαπάτησης του καταναλωτή, καθώς αδυνατεί να δοκιμάσει τα προϊόντα, η ασφάλεια των πληρωμών μέσω διαδικτύου, η πιθανότητα ελαττωματικών προϊόντων ή και η μη παράδοση των προϊόντων στους καταναλωτές. Παράλληλα, η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί η συναλλαγή σε άλλη χώρα της γης, έχει επιβάλλει τη συνεργασία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό.

Η Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, EEL. 178/1 της 17.7.2000, (Οδηγία για το ηλεκτρονικό Εμπόριο), θέτει τις νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, στην εσωτερική αγορά. Η Οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 131 (ΦΕΚ 116 Α΄ /16.05.2003), προσαρμογή στην Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά. (Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Με βάση το Π.Δ. ρυθμίστηκαν μείζονα θέματα που αφορούν τη ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς, την ελευθερία ανάληψης και άσκησης δραστηριότητας υπηρεσίας της Κοινωνίας της Πληροφορίας, τις υποχρεωτικά παρεχόμενες γενικές πληροφορίες του παρόχου υπηρεσίας της κοινωνίας της

πληροφορίας, προστασία του καταναλωτή για τη μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία, για την κατάρτιση των ηλεκτρονικών συμβάσεων και την ισχύ και τον έλεγχο των ηλεκτρονικών υπογραφών, για τις πληροφορίες που ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να παρέχει για την προστασία του καταναλωτή και κατά την παραγγελία των υπηρεσιών, την ευθύνη των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών και την αποθήκευση σε κρυφή μνήμη, τα μέσα έννομης προστασίας και τον εξώδικο διακανονισμό των πιθανών διαφορών.

Με δεδομένη τη διαρκή ανάπτυξη της τεχνολογίας και τα πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού εμπορίου στο καταναλωτικό κοινό, η νομοθεσία είναι αναγκασμένη να ακολουθεί την εξέλιξή του. Απώτερος σκοπός πάντα είναι η απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και βέβαια η προστασία του καταναλωτή και της δημόσιας υγείας.

7. Βιβλιογραφία

Δουκίδης, Γ. & Φραϊδάκη, Κ. (2016). Ετήσια Έρευνα Ηλεκτρονικού Εμπορίου - Οι απόψεις των Ελλήνων online καταναλωτών. Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου & Ηλεκτρονικού Επιχειρείν (ELTRUN), Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, διαθέσιμο στο <https://www.eltrun.gr/>, πρόσβαση στις 5/9/2017.

Ν. 2251/1994 Περί Προστασίας Καταναλωτή. (ΦΕΚ 191 Α΄/ 1994).

Οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 20ης Μαΐου 1997 για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 144 της 04/06/1997 σ. 0019 – 0027.

Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1999 «Σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές» (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 13 της 19/1/2000).

Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του Ηλεκτρονικού Εμπορίου, στην εσωτερική αγορά, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. L 178/1 της 17/7/2000, (Οδηγία για το ηλεκτρονικό Εμπόριο).

Οδηγία 2000/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική

εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, Επίσημη Εφημερίδα L 275 της 27.10.2000, σ. 0039 - 0043.

Οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2011 σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της Οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 39 (ΦΕΚ Α΄-28/20.2.2001) Καθιέρωση μίας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 98/34/ΕΚ και 98/48/ΕΚ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 131 (ΦΕΚ 116 Α΄/16.05.2003) Προσαρμογή στην Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά. (Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο).

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 150 (ΦΕΚ 125 Α΄/25.6.2001) Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές.

Σύσταση 97/489/ΕΚ, Σύσταση της Επιτροπής της 30ης Ιουλίου 1997 σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως

όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L. 208 της 02/08/1997 σ. 052-058.

<http://leaderchios.gr/wp-content/uploads/2017/02/ΣΥΝΘΗΚΗ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ-E.E.pdf>, Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρόσβαση στις 5/9/2017.

[https://www.ecommerce-europe.eu/news-item/european-e-commerce-report-2017-extensively-covered/Jul 05, 2017](https://www.ecommerce-europe.eu/news-item/european-e-commerce-report-2017-extensively-covered/Jul%2005,%202017), πρόσβαση στις 5/9/2017.